

Directorul și proprietarul: CONST. I. ȘTEFĂNESCU

Redactoare-șefă: ORICA CIURA-ȘTEFĂNESCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Em. Ungureanu, la Tipografia op. „NAȚIONALĂ”, Timișoara Telefon: 10-17

„Murim mai bine 'n luptă cu glorie deplină Decât să fim sclavi larăși în vechiul nost pământ!” ANDREI MUREȘANU

Damenii și faptele

La „Moara Roșie” din Arad — ăpsită 'n alb (să aibă aspectul naculat al inocenței și nu pe cel sâneros al prețurilor, cașcum roata nu 'ar învăli ca moara să macine anii fraierilor)... patronii s'ar fi netamorfozați Pașaportarul Schwartz ar fi devenit Albu — not unoaștem și corbi albi! — iar ca derul său cât și al celuilalt tovară de exploatare al naivilor ce le 'ncap în mână — ca și al fătulelor „teatraliste” ce-l încurcă pe fraleri — s'ar fi volatilizat...

Intr'un cotidian — din București — a apărut într'o corespondență din Arad și următoarea... perla ziaristică: „D. dr. fiul dlui avocat (Cutare) plimbându-se pe stradă cu cănele său care este un buldog mare a mușcat pe d. N. N. și a fost dat la judecată...”

Deputatul nostru publicist — vorbim de cel din Timișoara — este, în afară de prolific în toate genurile de scris: literatură pură și savantă, istoric-geografică și geografic-istorică, monografie malteză, iconografie, arte plastice, cosmogonie (unde-l chiamă Cosma!) și mitologie...

Pe'ntru toate aceste multiple calități — Nu spunem doar aștia de la „Eco” — că d. dr. Aurel Cosma este un erudit... Stăruie în această direcție de lucru... vicepreședinte pe d. dr. Aurel Cosma.

NERVOSITATEA DE DINCOLO

Dela o vreme și într'o măsură de tot ciudată, vecinii noștri dinspre Apus: Ungurii, s'arată a fi de o nervositate extremă. Cu o b i c i n a i t a noastră bună cuvință și cu un calm care izvorăște din însăși imprescriptibilitatea drepturilor noastre — le-am reamintit dovezile care mărturisesc ce e al nostru și ce nu va putea fi niciodată al lor.

gheară, de 7,9%, „care nu formează o unitate geografică și etnică, ci este repartizată în patru grupuri distincte” — revendicările lor se reduc și desegolesc pofta lor de a voi să stăpânească din nou ceia ce nu le aparține și nu le-a aparținut niciodată.

pentru că tu — datorită unor împrejurări de adânc nedreptate istorică — l-ai stăpânit și asupra timpului, cu ajutorul forței și al săbiei? Și apoi, pentru că te, nevădit, i-ai rămas aici, din vremea aceia, o minoritate infimă, adușă doar drept unei tălăci de ajutor al căreia să asuprești și să exploatezi pe cei mulți, cari au fost și sunt singurii și adevărații stăpâni?

Nu ne uităm frații, și nu îi vom uita nici o dată. Vitregia vremurilor o vom birui cu vrednicie și cu hotărâre.

Depopularea Banatului

Intre știință și literatură

„Locuitorii rurali existenți în Banat-Crișana, sunt prea numeroși chiar și cu efectul actual, — sporirea lor printr'o natalitate ridicată ar precipita doar criza supra-populării”. In fine, același articol, în altă parte: „...satul bănățean e supra-populat”. (Rev. „Francea” din 31. III. 1940).

Elemente generatoare și degeneratoare

E un adevăr, verificat de știință, că într'o societate sănătoasă după cum a satului e generator de material uman, tot asemenea orașul e generator de cultură și civilizație, de civilizație adevărată, care nu premerge culturii...

de moarte a comunității. Aceasta fiindcă mediul rural este acela care reimpresionează mereu cu surplusul său de populație pe cei ce la oraș sunt generatorii culturii și civilizației. În întrecerea dintre popoare nu numai regresul, ci și stagnarea unuia dintre ele înseamnă eliminarea sa din această întrecere.

femele. Asociație egoistă în care nu există nici un factor mai nobil și mai altruist decât satisfacerea plăcerii celor doi asociați. S'ar părea, că spusele președintelui republicii franceze anulează în parte adevărul, că familia e temelia unei societăți. Nu, o confirmă. Dar o și completează. Căci nu fiecare familie îndeplinește în sensul neamului din care face, sau pretinde, că face parte, rolul hărăzit ei de Dumnezeu. Ba din contra.

Ecoul

Procesul de urbanizare a populației

de dr. SABIN MANUILA Directorul Institutului Central de Statistică

In legătură cu problema urbanizării populației, repropunem subdiviziunile capitoului al 8-lea: „Influența migrațiilor asupra evoluției populației”, din interesanta lucrare a dlui dr. Sabin Manuila, apărută recent și intitulată: „Demografia rurală a României”.

I. Deplasările dela sate la orașe. — Există o importanță deplasare de populație, în special dela sate la orașe, care se produce spontan, fără nici o influență din partea statului. Această migrație, cunoscută sub denumirea de urbanizare, variază, în ceea ce privește intensitatea ei, dela o epocă la alta.

Criza economică a încetinit tendința la industrializare, fără a o suprima însă. Problema industrializării și a aglomerațiilor populației rurale la orașe constituie cele două mari aspecte ale politicii

politică de populație permanentă, urmând ca cea mai mare grijă problema industrializării, spre a determina aglomerația populației în centre pe care singur și le-a fixat, conform unui program bine studiat. În linii generale, întreprinderile industriale trebuie să fie în regiuni unde agricultura nu poate rentă și unde se găsească cu mai mare înlesnire muncitorii industriali.

„ROMANII MEI”

Fiiți mari în ceasul bucuriei. Fiiți mari în ceasul încercărilor. REGINA MARIA

NOTE

„Graț valah”

Poetul V. Voiculescu, care, în versurile sale pline de viață, a reușit să înălțeze cu atâta claritate, în locuane pline de lumină, peisajul românesc — ne-a dăruit un nou buchet de poeme, cu titlul: „Întrezări”. Versurile noului volum poartă același mireasmă, același duh al tradiției noastre, indirect glorificând, ca și în celelalte volume, mitologia populară. Poetul „Destinului” a reușit să înmănuncheze în noule poeme cea mai de seamă activitate lirică a sa.

„Cuvântul Adevărului”

Apare la mănăstirea Bixad, în Maramureș, lunar, sub îngrijirea redacțională a părerilor Leon L. Manu. „Cuvântul Adevărului” e o revistă bisericăscă, cu cele mai multe pagini înclinate propovăduirii adevărului creștin. O atenție specială și vrednică de reamarcă acordă, însă, în fiecare număr, și problemelor vieții spirituale și celor pastorale. Numărul recent al revistei (Aug.—Oct. 1940) conține un bogat material omiletic, semnat de lerom.: I. Mică, Leon Manu, Leon Bob, Mihail Fogaș, Lucian Pop, Mircea Moldovanu și alți preoți.

„Titu Maiorescu”

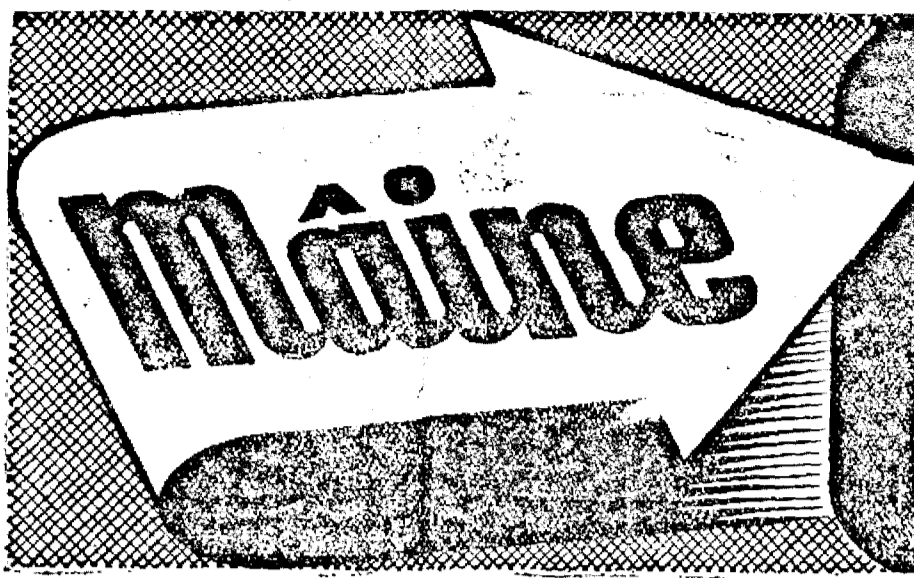
In editura Fundațiilor Regale a apărut vasta monografie a lui Titu Maiorescu, datorită penel dlui E. Lovinescu, analizând, în două volume impresionante, figura și opera marelui îndrumător al culturii românești. Vorbind revistei „Azi”, lată cum își caracterizează opera însuși autorul: „E dela sine înțeles că am tratat elementul esențial al acțiunii critice a lui Maiorescu cu pasiunea cu care se tratează ceia ce luăm drept adevăr și cu care ne confundăm noi înșine. Dar în afară de această identitate de punct de plecare, studiul meu e făcut în spiritul cel mai obiectiv cu putință; el n'are nimic hagiografic; toate actele vieții lui Maiorescu sunt scrutate cu independență; personalitatea lui e studiată în toată variația ei de umbre și lumini, în intenția de a fixa un portret adevărat și nu un obiect de cult”.

„Limba Română”

Zilele acestea a apărut în colecția „Fundației pentru Literatură și Artă Regele Carol II” monumentală lucrare filologică a dlui Sextil Pușcariu. Dsa documentează cu dovezi științifice unitatea limbii române. „Trecutul, — scrie savantul nostru filolog — împrejurările geografice și sociale, în care a luat naștere și s'a dezvoltat un popor, pentru ca să devină apol o Națiune, se reflectă în limba lui. Lată un adevăr banal — și totuși prea puțin dovedit cu exemple. Dacă tracăutul influențează limba, limba, la rândul ei, e în stare să ne lămurească asupra trecutului unei Națiuni, mai ales pentru epocile îndepărtate, pentru care lipsesc documentele istorice”. Opera dlui Sextil Pușcariu n'are numai o înaltă valoare științifică ci reprezintă și o puternică semnificație politică.

SUBSCRIIND pentru INZESTRAREA ARMATEI

vă asigurați liniștea și avntul!

TRAGEREA LOTERIEI DE STAT

La această tragere vor fi distribuite câștiguri mari și mici, în valoare de 39 milioane lei. CUMPARATI-VA LOZURI!

Documente dela Episcopia Aradului

Li zcem astfel: Episcopia Aradului, fără niciun calificativ, fiindcă e știut în deobște că de când e Aradul Arad, altă vîladie decît pe cea ortodoxă nu a avut. Și nici că se putea altfel, când știut e de asemenea că acest oraș de dincoace de granița etnică românească a fost până la turci un sat românesc, și-a primit înălța coloratură străină — prin niște coloniști sărbi și apoi germani — abia în sec. 17, iar înălți unșuri fu făcut cunoștință abia la începutul sec. 18, plecați la Arad odată cu strămutarea acolo a pribegel prefec-turii a județului.

public. Și este tot pe atît de joles bucuria ce ni-a făcut-o zilele acestea factorul postal, când ni-a adus, tocmai dela Bărlad, unde își face autorul el vacanța, o carte tipărită acum la „Diecezana” din Arad: „Mărturiile românești din eparhia Aradului în veacul al XVIII-lea”, conținînd o sumedenie de scrisori de preotici tre vîladie și anume tocmai dintre cele cari zăceau în arhiva episcopiei nu numai necercetate ci chiar ne date. Autorul voluminoasel și atît de prețioasel cărți este același profesor bărlădeanu, ajuns prin decen- tulu trecut la Arad, Eduard I. Găvănescu, a cărui pasionată strădanie pentru desgroparea trecutulu frontierei noastre etnice dela Apus și mal cu seamă al Aradulu, ar fi putut să île demuit un exemplu.

Cu toată dragostea pentru aceste atît de românești înșururi de pe granița apuseană și de dincoala de ea, bărlădeanu strămutat la Arad, a descobăit documente cari sunt de cel mai mare preț pentru zilele de-acum, înălțîndu-se o viață a înșurului în care strănul nu era reprezentat decît prin că-

te un atît pînă de astăzi, care împiea nu numai pe țărani, ci punea în robodă în zi de sărbătoare și proștimea. Sunt în „Mărturiile” d-ului Găvănescu documente dintre cele mai interesante despre preoții noștri închisi pe vremea răscoalei lui Horea, despre bleste famillii de preoți cari erau tot anul fugite prin mușii din pricina „domnului de pămînt”, despre numărul im-punător al preoților din unele sate (la Nădab, Almaș, Covășânt, Cuvin, Cămpent, Rieni, etc., câte treli), apoi despre preoții callgraii, despre rigurile morale din eparhie, despre începutul înșământărilor de cartoii, prin anul 1788 ș. a. m. d.

Volumul are o interesantă introducere și note explicative la fiecare scrisoare, e ilustrat cu frumose reproduceri și conține alături de liste de preoți și de circuli episcopoci obligatorii indice de nume.

E o carte binevenită, pe care nu o putem recomanda îndesajuns. Isaia Tolan („Curentul”)

INFORMAȚIUNI

Redacția și administrația ziarului nostru, pentru Arad. e în strada Cornel Popescu Nr. 26, Arad.

ORICE corespondență — pentru satisfacerea ei mal grabnică — rugăm să île adresați redacției din Timșoara.

Administratorul general al ziarului nostru este d. Mihail R. Cristescu.

Paralel cu contribuția națională excepțională de 2% pentru apărarea țării ce se aplică tuturor vînzărilor în valoare mal mare de 50 lei, s’a înălțat și o contribuție fixă de 1 leu asupra sumelor sub 50 lei, cu care se vînd sau se pun în consumație mărfurile și articolele de orice natură.

„Paris Soti” anunță moartea celebrului aviator Maurice Arnaux, care a dispărut în timpul unei lupte aeriene în cursul actualului războiu. Arnaux a fost timpul marelui războiu, pilot într’o escadrilă de vîntoare. El fusese distins cu „Legiunea de onoare” în gradul de comandor. Arnaux era campion al Franței pentru sborurile de viteză și în mal multe rînduri cîștigase diferite probe, cu ocazia dîșpurții cupet „Deutsch dela Meurthe”.

„Le Matin” anunță că toate formațiunile de foști luptători vor fi întrunite într’o singură organizație. A fost alcătuit un comitet, înșărcinat să comunice marșalului Petain hotărîrea luată de Unione tuturor foștilor luptători francezi. O comisie, formată din nouă membri, a fost înșărcinată să întocmească planurile relative la fuzi-onare. Marea unione va întruni pe toți luptătorii din războiul 1914-1918 și pe cel din actualul războiu. Această unione se va înșurii: „Legiunea națională a luptătorilor”.

† Traian Boroancă

In ambianța luminoasă și caldă a după amezu de Luni, 12 August crt., Traian Boroancă, corectul și harnicul șef de cabinet al Prefecurii Timș-Torontal, a fost așezat în mormânt, plîns de rude și de prieteni.

Vieții lui Traian Boroancă, întrerupă atît de nemilos, de o boală crudă, la cei 38 de ani ai săi, nu-i trebuie multe laade. Ea însăși a fost mal presus de ceiace ar putea cuprinde slova și din ceiace ar voi să-i dedice sentimentul de prietenie al nostru. Traian Boroancă, românul acesta din Banatul jușoslav, ca pușini alții, a fost, în relațiile particulare un om de inimă largă și un prieten desăvîșit. La slujbă, n’a cunoșcut decît un drum: acela al muncii permanente, „cu timp și fără timp”.

Poate că deaceia a murit așa de vreme. Oamenii de inimă și de hărnicie excesivă, care se dăruiesc societății cu elan și integral, se irosesc de timpuriu.

Traian Boroancă lasă în urma lui o dără de lumină și amintirea unui bun și desăvîșit român.

Fie-i hodina liniștită și pămîntul ușor. Răsplata strădaniei lui i-o va da desigur numai Dumnezeu, care „nu caută la fața omului”, ci la roadele pomului. Faptele și viața lui Traian Boroancă au fost rodirile unui pom bun.

Vasile Dănilă

Date biografice. — Traian Boroancă s’a născut în comuna Cruștia, din Banatul jușoslav, la 1902. Studiile le-a făcut la liceul „Draconovici-Loga” din Timșoara; și la Universitatea din Cluj. Timp de 20 ani a fost funcționar al prefecurii. În urmă, lasă un copii, elev la liceu și o mamă nemângăiată.

Procesul de urbanizare a populației

(Urmare din pag. I.)

se pot delia după un plan sistematic.

Aplicând pe teren metodele de ocrotire, idealul ce va trebui să urmărim în îndrumarea procesului de urbanizare, va fi integrarea, ca număr și forță economică, a elementului românesc în viața urbană a țării, cel puțin în proporția în care e reprezentat în viața rurală și în armata țării, care asigură cetățenilor săi pacea și propășirea culturală și economică.

Există și la noi o tendință, de altfel foarte redusă, de mișcare dela orașe la sate. Nici această mișcare de populație nu poate fi negliătată în laboratorul de politică de populație românească. Se pot încă crela rezerve agr-

cole noul, prin noui achiziții și prin dreptul de preemțiune al Statului. Treptat, fermele-model pot fi transformate în așezări cu populație numeroasă, în sate model situate dealungul frontierei, în apropierea căilor de comunicație pe apă și pe uscat. Situate în regiuni înzestrate cu toate mijloacele de exploatare a solului, aceste co-onii vor putea deveni model de muncă și de valorificare a produselor și pentru așezările mal vechi din Vechiul Regat. Această politică de populație va rezolva definitiv nu numai purificarea etnică dela granițe, ci și problema valorificării maxime a populației țării prin o căm mal rațională distribuție pe profesiuni, pe sate și orașe.

Depopolarea Banatului

Intre știință și literatură

(Continuare în pag. 1-a) chemat să regenereze mediul urban, să-i dea acestuia surplusul de populație. Evident de populație sănătoasă la trup, sănătoasă la suflet. Sănătoasă, pentru că de fapt aici la oraș, să poată îndeplini funcția sa de generatoare de cultură — de cultură adevărată și de civilizație. Și se îmbracă

această recomandatle în haină științifică, utilizând citate, statistică, etc. Pentru ca recomandatla să-și dea rezultatul și să adoarmă vigilența și îngrijorarea noastră stărnită de strigătul de alarmă: „Se depopulează Banatul!”

Dar ia să vedem, cum se prezintă în lumina statistică o plasă din județul, care ne-a trimis pe

generatorul de cultură, care propagă cu glasul, cu lăpta și cu scrisul sterilitatea, Luăm plasa Oravița, cele șase cifre reprezentînd în ordinea recensământului din 1869, 1880, 1890, 1900 și 1930, recensământul din 1910 fiind eliminat pentru pierderile materialului uman suferit în războiul mondial.

Table with 14 columns representing population statistics for various districts in Banat between 1869 and 1930. Columns include district names and population counts for different years.

Total 966 case goale Traian Bîrdescu

*) S’a dezvoltat în urma mineri de cărbuni de aici.

Rectificare. — În articolul precedent s’au strecurat câteva greșeli de tipar supărătoare. Astfel, urmează să se cetească: În pag. 1, col. 2, rândul 20: „ceiace nu-i convine pentru susținerea unei teze” și nu „noțiunea unei teze”; la pag. 1, col. 3, rândul 15: „nutriindu-se aproape egal cu cel din munții Severinului” și nu „susținându-se...”; și la pag. 2, col. 3, rândul 21: „merge mână în mână cu cultura” și nu „merge mână cu cultura”.

Oameni si fapte

(Urmare din pagina I-a)

redacții și indirect al „Astrel Bănățene”, sub egida căreia apare „Dacia”, a fost exprimat categoric și clar în articolul de fond intitulat „Regatele” publicat în Nr. 157 din 17 Iulie 1940. Altitudinea noastră fără echivoc rezulta de altfel și din tot ce publică ziarea, cu sau fără semnătură, tot membrii redacției noastre.

Așteptăm răspunsul gustosului nostru... subiect (?) fiindcă nouă ni-e tare drag cât scrie și cum scrie, dându-ne prilej s’avem mal mal întocmit mal cu seamă în sezon de vacanță.

Vasile Ștefanescu

Cețiți și răspândit

ziarul „ECOUL”

Tip. „NAȚIONALĂ” Timșoara

Loc liber pentru reclame

„Poetii tineri ardeleni”

o afirmare categorică a spiritualității ardeleni

„Poetii tineri ardeleni” — cum îl intitulează cartea d. Giurgiuca — înșur pe urmărilor 18 poeți frunțați ai noui generații de scriitori, acei poeți cari, cu puțin excepții, au scris și s’au desvoltat în Ardeal: Ștefan Bacu, Ion Bălaș, Vasile Bănaș, Mihail Bontoc, George Boidea, Radu Brateș, Teo-

fil Bugharlu, Olga Caba, N. Caraculca, Emil Giurgiuca, Ion Th. Ilea, Ion Moldovanu, Teodor Murășeanu, E. Pamfil, Grigore Popa, Ivonne Rossingnon, Valentin Stravu și C. I. Șiclovanu. Pe fiecare din aceștia, „Antologia” îl prezintă printr’o scurtă și concisă biografie critică, prin câteva bucăți alese din opera fiecăruia și, ca podoabă, o mască în lut, artistică, datorită dlui Ion Vlasu.

Cartea dlui Giurgiuca este o demnă afirmare a spiritualității ardeleni contemporane, cu o semnificație politică care nu are nevoie de niciun comentariu.